

Ilomantsin osuus Kalevalassa

Kalevalaseuran viimeksi ilmestyneessä vuosikirjassa Väinö Kaukonen on julkaissut kirjoituksen Ilomantsin kansanrunous Kalevalan aineistona. Siihen hän on saanut aiheen teoksestani Mantsin laulu, jossa olen esittänyt näytteitä pitäjistä merkityistä kansanrunoista. Jotta kävisi selväksi näiden ilomantsilaistointojen suuri yhdenmukaisuus Kalevalan runojen kanssa, olen ottanut rinnalle vastaavia Kalevalan kohtia. Tämä on johtanut Kaukosen harhaan, kun hän sanoo minun pyrkineen osoittamaan, »että Ilomantsissa (ja lähialueilla) kirjoitetuilla muistiinpanoilla olisi ollut huomattava merkitys Kalevalan sisällykseen ja rakenteeseen». Siihen en ole pyrkinyt, eikä kirjassani ole mitään, joka olisi antanut aiheen tällaiseen ajatukseen. Lönnrot laati eepoksen miltei vain Vie­nan runojen perusteella. Tämä on ollut tunnettu tosiasia Kalevalan ilmestymisestä alkaen, mutta eri asia on, että sa-

moja runoja on laulettu muuallakin, mm. Ilomantsissa ja sen lähialueilla niin paljon, että milteipä yksin niistä olisi voinut muodostaa eepoksen. Tarkoitukseni oli Mantsin laulu -teoksessa osoittaa pitäjistä kootun kansanrunouden laajuus ja monipuolisuus, ja kun mm. Kaukonen itse myöntää esittämieni ilomantsilaistointojen muodostavan eräänlaisen Kalevalan lyhennelmän, tavoitteeni on pitkälti toteutunut.

Lönnrot kävi Ilomantsissa jo ensimmäisellä keruumatkallaan v. 1828 mutta ei tällöin onnistunut tapaamaan ainoatakaan merkittävää runonlaulajaa. Ilomantsin runojen löytäjiä olivat D. E. D. Europaeus v. 1845 ja Aug. Ahlqvist v. 1846, mutta Kalevalan ensimmäinen laitos, Vanha Kalevala, oli ilmestynyt jo v. 1835 ja toinen painos, v. 1849 ilmestynyt nykyinen Kalevalamme, oli niin pitkälle kehiteltynä, etteivät Ilomantsin runot ehtineet siihen paljoakaan vaikuttaa.

AIMO TURUNEN